

УДК 316.614:37.091.8]:355.018

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ-ВЕТЕРАНІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Овченко А.С.

e-mail: alina.ovchenko@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки
СД "ХНУРЕ без обмежень", м. Харків, Україна

The theses address the issue of psychosocial support for student veterans in higher education institutions. The main challenges faced by veterans during their studies are identified, including adaptation difficulties, psychological well-being, and social integration. Effective support strategies are outlined, emphasizing the role of educational institutions, psychological counseling, and social programs. Recommendations are proposed for creating a supportive learning environment for students with combat experience.

Соціальна адаптація та психологічна підтримка військовослужбовців після повернення з війни є надзвичайно важливою темою для сучасного українського суспільства. Багато ветеранів вступають до закладів вищої освіти як дорослі студенти, і їх дисциплінованість, спрямованість та відданість навчальному процесу можуть відрізнятися від звичайних студентів.

Специфіка роботи військовослужбовців висуває особливі вимоги до їх психіки, особливостей реагування, характеру поведінки, емоційно-вольової стійкості та властивостей особистості. Екстремальні ситуації, з якими стикалися ветерани, можуть спричиняти сильний травмуючий вплив на психіку і призводити до розвитку негативних наслідків (з високою ймовірністю стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та інші форми психічної дезадаптації) [1]. Відсутність належної психосоціальної підтримки може призвести до соціальної ізоляції, депресії та інших психологічних проблем. Соціально-психологічну адаптацію військовослужбовців, які мають посттравматичні розлади, можуть ускладнювати:

- особливості особистості, що сформувалася в умовах екстремальної професійної діяльності;
- внутрішні психологічні бар'єри;
- специфічна спрямованість їх освіти тощо.

При поверненні до цивільного життя можливі як позитивні психологічні реакції та стани (психологічна мобілізація-активізація внутрішніх ресурсів для виконання завдань у стресових умовах, посилення колективних почуттів, злагодженості, відповідальності), так і негативні (страх, втрата самоконтролю, почуття безвиході, виснаження, шоківі реакції тощо). Студенти-ветерани, які вступають до університету, можуть

мати і фізичні травми, які можуть перешкоджати концентрації під час навчання [2].

Отже, психологічна підтримка є важливим елементом соціальної адаптації. Студенти, які відчують, що їх підтримують, знають, що їм є до кого звернутися при виникненні проблем. Забезпечення базової обізнаності викладачів факультетів та співробітників університету з питань роботи зі студентами-ветеранами має вирішальне значення для того, щоб студенти-ветерани почували себе комфортно в освітньому середовищі. Важливо також розуміти, що військова культура може зіткнутися з цивільною культурою на теренах університету, тому важливо надати кваліфіковану підтримку та супровід таким здобувачам вищої освіти.

Загальні рекомендації щодо психосоціальної підтримки студентів з бойовим досвідом в освітньому середовищі зводяться до наступних:

- необхідно проявити розуміння і повагу, стриманість і терплячість, надати підтримку під час навчання та участі в заходах;
- залучати їх до соціальної активності в університеті (студентське самоврядування, волонтерство);
- надати доступ до професійної психологічної допомоги: фахівці підкажуть, як справлятися з емоціями, як контролювати негативні спогади, опанувати техніки емоційної стабілізації;
- важливо підтримувати бажання та надавати можливості для розвитку в науковій та творчій діяльності для відновлення відчуття значимості, цінності та важливості в цивільному житті тощо [3].

Для фізичного та психологічного відновлення людині потрібен час, і це необхідно враховувати в навчальному процесі. Соціальна адаптація та психологічна підтримка військовослужбовців є багатовимірним і комплексним процесом, що вимагає інтегрованого підходу та активної участі всіх учасників освітнього процесу. Особлива увага до соціальної підтримки та розуміння ветеранів з боку суспільства створять міцний фундамент для їх успішної соціальної адаптації.

Список використаних джерел

1. Тімченко О. В. Синдром посттравматичних стресових порушень: концептуалізація, діагностика, корекція та прогнозування: монографія / О. В. Тімченко. Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000.
2. Кондрюкова В. В. Соціально-психологічна адаптація військовослужбовців силових структур, звільнених у запас: навчально-методичний посібник / В. В. Кондрюкова, І. М. Слюсар. Київ: Гнозис, 2013.
3. Методичні рекомендації з супроводу осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі ХНУРЕ (для науково-педагогічних працівників та співробітників Харківського національного університету радіоелектроніки) / Упоряд. Т. А. Блінова, А. С. Овченко, Н. М. Дашенкова. – Харків: ХНУРЕ, 2024.